

Sygn. akt VII U 298/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

po rozpoznaniu posiedzeniu niejawnym w dniu 15 grudnia 2020 r. w Warszawie

sprawy I. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania I. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. z dnia z dnia 11 grudnia 2019 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

I. S. w dniu 27 stycznia 2020 r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu (...) (...) w W. z dnia 11 grudnia 2019 r., znak: (...) którą odmówiono jej prawa do przeliczenia emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz okresowej emerytury kapitałowej.

Uzasadniając swe stanowisko ubezpieczona wskazała, że organ rentowy przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego, a następnie świadczenia emerytalnego nie uwzględnił do stażu pracy i podstawy wymiaru świadczenia następujących okresów: od dnia 28 maja 1981 r. do dnia 18 września 1981 r., tj. okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego oraz lat 1982-1983, w których pobierała zasiłek wychowawczy, a także okresu od dnia 23 stycznia 1984 r. do dnia 29 kwietnia 1984 r., tj. okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego, który został uwzględniony do współczynnika jako cały rok w sytuacji, gdy okres ten wynosił cztery miesiące, a zatem przy obliczeniu kapitału początkowego winien być zastosowany współczynnik w wysokości 26,14, a nie 8,73, jak przyjął organ rentowy. Ponadto organ rentowy nie uwzględnił również okresu 6 miesięcy zatrudnienia w 1985 r. oraz okresu zatrudnienia od dnia 26 kwietnia 1999 r. do dnia 6 czerwca 1999 r., za które zostały odprowadzone składki na ubezpieczenia społeczne, przyjął natomiast za udowodniony wyłącznie okres od dnia 4 maja 1999 r. do dnia 15 maja 1999 r. Ubezpieczona dodała również, że na urlopie macierzyńskim przebywała do dnia 8 marca 1985 r. Do odwołania załączyła także umowy zlecenia oraz wykaz godzin pracy w spółce Centra – (...) Sp. z o.o. oraz zaświadczenie z Wojskowej Komendy Uzupelnień, wskazujące na fakt odbywania służby wojskowej przez jej męża w okresie urodzenia dzieci i pobierania zasiłku macierzyńskiego oraz świadczeń wychowawczych. W ocenie odwołującej Zakład przy obliczaniu kapitału początkowego i emerytury powinien ustalić podstawę wymiaru świadczenia z uwzględnieniem zarobków z 10 lat kalendarzowych wybranych przed dniem 1 stycznia 1999 r. bądź 20 lat kalendarzowych dowolnie wybranych z całego okresu ubezpieczenia przed dniem 1 stycznia 1999 r., natomiast jego wyliczenia odbiegają od ww. wariantów. W związku z tym ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego i emerytury przy uwzględnieniu ww. zasad oraz o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego

sądowego z zakresu rachunkowości w celu prawidłowego wyliczenia okresów składkowych i nieskładkowych do kapitału początkowego (odwołanie z dnia 27 stycznia 2020 r. k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 174 ust. 3b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.), jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w przepisie art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia a pracę ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu. Organ rentowy podkreślił, że od zasiłków wychowawczych w spornym okresie nie odprowadzono składek na ubezpieczenia społeczne, wobec tego okresy te nie zostały uwzględnione w podstawie wymiaru kapitału początkowego. Ponadto kwoty zasiłków wychowawczych nie zostały wymienione w art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w którym wskazane są kwoty zaliczane do podstawy wymiaru. Dopiero od dnia 1 stycznia 1999 r. tj. od daty wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego. W związku z powyższym do podstawy wymiaru kapitału początkowego za 1984 r. zastosowano 12 miesięcy. Organ rentowy wskazał, że w 1985 r. odwołująca była zatrudniona w okresie od dnia 18 marca 1985 r. do dnia 14 września 1985 r., podlegała więc ubezpieczeniu przez 7 miesięcy. Do ustalenia kapitału początkowego w tym roku, organ rentowy przyjął więc unormowanie wynikające z art. 174 ust. 3 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jednocześnie z akt sprawy nie wynika, aby do dnia 8 marca 1985 r. odwołująca przebywała na urlopie macierzyńskim. Organ rentowy zaznaczył również, że kapitał początkowy ustala się na dzień 1 stycznia 1999 r. zgodnie z art. 173 ust. 3 w związku z art. 196 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Na tej podstawie organ rentowy stwierdził, że zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie z dnia 26 lutego 2020 r. k. 32-33 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. S., ur. w dniu (...), w okresie od dnia 29 sierpnia 1978 r. do dnia 31 lipca 1979 r. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku sprzedawcy za miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 2.200,00 zł plus premia regulaminowa w wysokości około 40% osiągniętego obrotu. Następnie pracowała jako samodzielna księgowa w okresie od 1 września 1979 r. do 8 marca 1985 r. za wynagrodzeniem w wysokości 3.800,00 zł plus premia motywacyjna pochodząca ze środków zakładu pracy oraz ekwiwalent za deputat węglowy. W okresie od dnia 28 maja 1981 r. do dnia 16 września 1981 r. ubezpieczona przebywała na urlopie macierzyńskim, a w okresie od dnia 9 października 1981 r. do dnia 8 marca 1985 r. przebywała na urlopie wychowawczym. Z urlopu macierzyńskiego ubezpieczona korzystała także w okresie od dnia 23 stycznia 1984 r. do dnia 29 kwietnia 1984 r. Za okres zatrudnienia od dnia 1 września 1979 r. do dnia 8 marca 1985 r. ubezpieczona osiągnęła następujące kwoty wynagrodzeń: za 1979 r. – 13.076,00 zł, za 1980 r. – 47.727,00 zł i za 1981 r. – 42.096,00 zł i wyłącznie od tego wynagrodzenia zostały odprowadzone składki na ubezpieczenia społeczne (świadczenie pracy z dnia 13 września 1985 r. k. 61, zaświadczenie o urloпах macierzyńskich i wychowawczych k. 62, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 63, świadectwo pracy z dnia 24 sierpnia 1979 r. k. 67-68, świadectwo pracy z dnia 8 marca 1985 r. k. 69 a.s.).

W okresie od dnia 18 marca 1985 r. do dnia 14 września 1985 r. ubezpieczona pracowała jako sprzątaczką w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) i za ten okres czasu pobrała wynagrodzenie w kwocie 37.915,00 zł. I. S. była wówczas zgłoszona do ubezpieczeń społecznych na deklaracji imiennej pod numerem 10-13-1- (...). Następnie w okresie od dnia 26 maja 1986 r. do dnia 24 stycznia 1987 r. ubezpieczona była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) jako robotnik gospodarczy za wynagrodzeniem według VI kategorii zaszeregowania, tj. 54,00 zł za godzinę pracy plus 20% premii uznaniowej i premia motywacyjna. Powyższy stosunek pracy został rozwiązany na prośbę pracownika.

W okresie od dnia 2 stycznia 1989 r. do dnia 30 czerwca 1989 r. ubezpieczona wykonywała pracę na stanowisku starszej księgowej w (...) Przedsiębiorstwie (...) i za ten okres czasu pobrała wynagrodzenie w wysokości 381.105,00 zł. Na analogicznym stanowisku pracy ubezpieczona była następnie zatrudniona w okresie od dnia 22 sierpnia 1989 r. do dnia 29 listopada 1989 r. w Przedsiębiorstwie (...) w W., gdzie jej płaca zasadnicza wynosiła 130.000,00 zł plus dodatek za wieloletnią pracę liczony od płacy zasadniczej i premia uznaniowa w wysokości do 60% wynagrodzenia zasadniczego (świadcstwo pracy z dnia 28 listopada 1989 r. k. 53, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 55-56, k. 60, świadectwo pracy z dnia 26 stycznia 1987 r. k. 58, świadectwo pracy z dnia 13 września 1985 r. k. 61 a.s.).

W okresie od 21 listopada 1996 r. do 3 czerwca 1997 r. ubezpieczona prowadziła własną działalność gospodarczą. Następnie od dnia 1 grudnia 1997 r. do dnia 6 grudnia 1997 r. była zatrudniona w (...) Sp. z o.o., a od dnia 15 stycznia 1998 r. do dnia 14 sierpnia 1998 r. świadczyła pracę na rzecz Wojskowej Agencji Mieszkaniowej. Od dnia 17 sierpnia 1998 r. do dnia 16 listopada 1998 r. była zatrudniona w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle (...)” w W. na stanowisku zastępcy kierownika D. Księgowości i za ww. okres czasu pobrała wynagrodzenie w kwocie 3.118,76 zł. W okresie od dnia 26 kwietnia 1999 r. do dnia 6 czerwca 1999 r. wykonywała pracę na podstawie kolejno zawieranych umów zlecenia z Central (...) Sp. z o.o. W okresie od dnia 7 czerwca 1999 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. ubezpieczona pracowała w (...) Sp. z o.o., a w okresie od dnia 1 września 2010 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. pracowała w (...) Sp. z o.o. (umowy zlecenia z rachunkami k. 19-31 zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 51 a.s.).

Decyzją z dnia 10 października 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. ustalił wartość kapitału początkowego I. S. na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 48.245,56 zł. Następnie w dniu 22 października 2019 r. organ rentowy wydał decyzję znak: (...), którą ustalił wysokość emerytury kapitałowej na kwotę w wysokości 205,11 zł. W tej samej dacie organ rentowy wydał również decyzję o przyznaniu emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 1.269,47 zł. Łącznie emerytura ubezpieczonej wyniosła 1.474,58 zł. Decyzją z 11 grudnia 2019 r., znak: (...) organ rentowy przeliczył świadczenie na podstawie dodatkowej dokumentacji pracowniczej i ustalił jego wysokość na kwotę w wysokości 1.495,98 zł (decyzje ZUS – nienumerowane karty a.r.).

Od decyzji z dnia 11 grudnia 2019 r., znak: (...)I. S. wniosła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie. Ubezpieczona domagała się uwzględnienia przy wyliczaniu kapitału początkowego i emerytury okresów od dnia 28 maja 1981 r. do dnia 18 września 1981 r., tj. okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego oraz lat 1982-1983, w których pobierała zasiłek wychowawczy, okresu od dnia 23 stycznia 1984 r. do dnia 29 kwietnia 1984 r., tj. okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego, jak również okresu wykonywania pracy od dnia 26 kwietnia 1999 r. do dnia 6 czerwca 1999 r., za który zostały odprowadzone składki na ubezpieczenia społeczne (odwołanie z dnia 27 stycznia 2020 r. k. 3-4 a.s.).

W toku postępowania, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność weryfikacji, prawidłowości wyliczenia emerytury powszechnej i okresowej emerytury kapitałowej przyznanej odwołującej I. S. oraz weryfikacji prawidłowości ustalenia dla odwołującej kapitału początkowego, jak również, w przypadku stwierdzenia błędów w decyzjach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalenie prawidłowej wysokości emerytury powszechnej oraz okresowej emerytury kapitałowej na datę wydania decyzji z dnia 11 grudnia 2019 r. (postanowienie z dnia 11 sierpnia 2020 r. k. 80 a.s.).

W opinii z dnia 29 września 2020 r. biegła sądowa z zakresu rachunkowości E. Z. po ustaleniu wysokości wynagrodzeń za lata 1978-2010, liczby przebytych okresów składkowych i nieskładkowych, zgodnie ze zleceniem Sądu, ustaliła wysokość wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 10 najlepszych lat kalendarzowych w wysokości 38,91%. Następnie biegła ustaliła podstawę wymiaru kapitału początkowego, która została obliczona jako iloczyn wskaźnika wysokości podstawy wymiaru oraz kwoty bazowej i wyniosła 475,05 zł (38,91% x 1.220,89 zł). Wskazała, że współczynnik proporcjonalny do osiągniętego wieku w dniu 31 grudnia 1998 r. oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynosi 55,45%, a wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Biegła stwierdziła, że wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 49.512,10 zł, natomiast wysokość kapitału początkowego ustalona przez organ rentowy wynosi 49.516,28 zł i tym samym jest dla ubezpieczonej korzystniejsza.

W związku powyższym przy ustalaniu wysokości emerytury biegła przyjęła ww. wartość. W dalszej kolejności biegła sądowa dokonała waloryzacji kapitału początkowego za poszczególne lata i ustaliła wysokość okresowej emerytury kapitałowej na kwotę 205,11 zł. Ustalając wysokość świadczenia emerytalnego w systemie zdefiniowanej składki biegła przyjęła kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 119.057,84 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 217.472,62 zł oraz średnie dalsze trwanie życia w wymiarze 260,70 miesięcy. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ww. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wyniosła do wypłaty 1.290,87 zł, co łącznie z okresową emeryturą kapitałową w kwocie 205,11 zł dało kwotę 1.495,98 zł brutto. W konkluzji opinii biegła wskazała więc, że ustalona przez nią wysokość okresowej emerytury kapitałowej i emerytury z FUS pokrywa się z wyliczeniami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Na tej podstawie biegła uznała, że organ rentowy w prawidłowy sposób ustalił wysokość emerytury przysługującej ubezpieczonej I. S. (opinia biegłej sądowej w zakresie rachunkowości E. Z. z dnia 29 września 2020 r. k. 89-102 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, jak również w aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd Okręgowy oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty te nie były przez strony sporu kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. Sąd w całości podzielił opinię biegłej sądowej E. Z., gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji, a także przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów płacowych. Biegła w sposób czytelny i precyzyjny dokonała obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonała poszczególnych założeń. Sąd wziął pod uwagę przede wszystkim szczegółowo rozpisane przez biegłą, na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy, dochody ubezpieczonej stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w oparciu o konkretną podstawę ustalenia wynagrodzenia, jak również okresy poszczególnych okresów składkowych i nieskładkowych w rozbiciu na lata, miesiące i dni, co zostało uwypuklone przez biegłą w sporządzonych tabelach, zawartych w opinii. Tak klarowna i jasna analiza dokonana przez biegłą, dawała przejrzysty, dający możliwość weryfikacji przez Sąd, obraz rzeczywistych warunków pracy i płacy ubezpieczonej, stanowiących podstawę do ustalenia wysokości przysługującego jej świadczenia emerytalnego w najkorzystniejszym wariantcie. Z opinii tej wynika, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonej z okresu 10 najlepszych lat kalendarzowych przy uwzględnieniu wynagrodzeń odtworzonych przez biegłą wynosi 38,91%. Jednocześnie wyniki przeprowadzonej przez biegłą analizy wykazały, że organ rentowy w prawidłowy sposób ustalił wysokość emerytury przysługującej ubezpieczonej I. S.. W związku z powyższym brak było podstaw do dalszego prowadzenia postępowania dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie I. S. od decyzji organu rentowego z dnia 11 grudnia 2019 r., znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.) Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów lecz prawa, wobec czego Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Z uwagi na przedmiot sporu tytułem wstępu podkreślania wymaga, że I. S., jako osobie urodzonej pod dniem 31 grudnia 1948 r., przysługuje prawo do emerytury w myśl art. 24 i następnych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną. Wymieniony przepis art. 24 wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego, co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Zasady obliczania wysokości emerytury określonej w art. 24 zostały ustalone w art. 25 -26 ustawy emerytalnej. W myśl art. 26 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 ustawy. Z kolei z art. 25 ust. 1 ustawy wynika, że podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, z waloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W świetle zacytowanych przepisów jednym z podstawowych elementów obliczenia wysokości przyznanej ubezpieczonej emerytury jest kapitał początkowy. Zgodnie z art. 173 ust. 1-3 ustawy emerytalnej ustala się go dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat. Jego wartość ustala się na dzień wejścia w życie ustawy. Z kolei w myśl art. 174 ust. 1 i 2 ww. ustawy, wyliczenia kapitału dokonuje się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Ustala się podstawę wymiaru w oparciu o zasady określone w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, to jest z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 15 ust. 1) bądź z okresu 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (art. 15 ust. 6). Ponadto, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt. 5 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt. 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W odwołaniu ubezpieczona domagała się uwzględnienia przez organ rentowy przy wyliczaniu kapitału początkowego oraz emerytury okresów przebywania przez nią na urlopach wychowawczych i pobierania zasiłku wychowawczego. W okresie od dnia 9 października 1981 r. do dnia 8 marca 1985 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym udzielonym jej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych. Niespornym jest również to, że w okresie tego urlopu pobierała zasiłek wychowawczy, wypłacany jej przez zakład pracy. Zgodnie z § 8 ust. 1 powołanego rozporządzenia zasiłki wychowawcze były wypłacane z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne, przy czym po myśli ust. 2 § 8 rozporządzenia były one wypłacane przez zakład pracy udzielający urlopu, a jeżeli zakład ten nie był upoważniony do wypłacania zasiłków z ubezpieczenia społecznego, to wówczas organem wypłacającym zasiłki był właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Niewątpliwie okresy urlopów wychowawczych stanowiły przerwy w zatrudnieniu, to jednak stosownie do treści § 18 rozporządzenia okresy te, w rozumieniu wówczas obowiązujących przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz przepisów o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - w wymiarze nie przekraczającym 6 lat - uważane były jako okresy zatrudnienia, a po zmianie tego przepisu od 1 maja 1985 r. jako okresy równorzędne z okresami zatrudnienia. Traktowanie okresów urlopów wychowawczych jako okresów zatrudnienia, czy też jako okresów równorzędnych z okresami zatrudnienia miało znaczenie przy ustalaniu uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, uzależnionych od długości okresów zatrudnienia. Wówczas stosownie do treści przepisu art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin emerytura przysługiwała pracownikowi, który spełniał łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn i miał okres zatrudnienia

wynoszący łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Zatem w okresie obowiązywania ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin prawo do emerytury uzależnione było od wieku i długości okresów zatrudnienia (łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia). W obecnym stanie prawnym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) przy ustalaniu uprawnień emerytalnych zrezygnowano z posługiwania się pojęciem okresów zatrudnienia, czy też okresów równorzędnych z okresami zatrudnienia, gdyż dla wszystkich ubezpieczonych wprowadzono jednakowe zasady przechodzenia na emeryturę, niezależnie od tego czy podlegali ubezpieczeniom społecznym jako pracownicy, czy jako osoby prowadzące szeroko rozumianą działalność gospodarczą. Aktualnie przy ustalaniu uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego i rentowych powołana wyżej ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS posługuje się pojęciami okresów składkowych i nieskładkowych (art. 27, 28, 29 tej ustawy), to jest takich okresów, w których odprowadzano składki na ubezpieczenia społeczne (okresy składkowe) i takich, w których nie odprowadzono składek na ubezpieczenia społeczne (okresy nieskładkowe). Podkreślić także należy, że zarówno okresy składkowe, jak i nieskładkowe zaliczane są przy ustalaniu uprawnień do świadczeń, tak jak uprzednio okresy zatrudnienia i okresy równorzędne z okresami zatrudnienia. Wyjaśnić w tym miejscu trzeba, że ustalania okresów uprawniających do emerytury nie można mylić z ustalaniem podstawy wymiaru emerytury i obliczania jej wysokości. Są to różne kategorie prawne. W obecnym stanie prawnym przy ustalaniu uprawnień do emerytury lub renty, zgodnie z art. 7 pkt 5 powołanej wyżej ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat, na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko, zaliczane są do uprawnień jako okresy nieskładkowe. Dlatego też przy ustalaniu wysokości emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. okresu urlopu wychowawczego nie można traktować jako okresu składkowego. Okresami składkowymi są tylko te okresy, które zostały wymienione w art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Od zasiłków wychowawczych wypłacanych z funduszu ubezpieczeń społecznych w latach 1981 -1986, wbrew twierdzeniom odwołującej nie odprowadzano składek na ubezpieczenia emerytalne i stąd obecnie okresy tych urlopów zaliczane są do okresów ubezpieczenia, od których zależy prawo do emerytury, to jednak są to okresy nieskładkowe, o czym wyraźnie stanowi art. 7 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Potwierdzeniem tego jest również i fakt, że kwoty zasiłków wychowawczych nie zostały wymienione w art. 15 ust. 3 powołanej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, w którym wskazane są kwoty zaliczane do podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych.

Zgodnie z treścią art. 174 ust. 3b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w przepisie art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, a pracę ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu. Dopiero od dnia 1 stycznia 1999 r. tj. od daty wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby przebywające na urlopach wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Za 1985 r. organ rentowy prawidłowo zatem zaliczył do okresów składkowych ubezpieczonej okres 7 miesięcy pozostawania w zatrudnieniu, tj. od marca do września 1985 r. Brak było z kolei podstaw do uwzględnienia w podstawie wymiaru kapitału początkowego okresu zatrudnienia od dnia 26 kwietnia 1999 r. do dnia 6 czerwca 1999 r., bowiem kapitał początkowy ustala się na dzień 1 stycznia 1999 r., a zatem brak jest podstaw do uwzględniania okresów świadczenia pracy po ww. dacie. Kapitał początkowy odpowiada wysokości emerytury, jaką osoba zainteresowana otrzymałaby w

dniu 1 stycznia 1999 r., gdyby spełniała warunki wymagane do jej przyznania, a więc po pierwsze ustala się podstawę wymiaru kapitału mnożąc wskaźnik wysokości podstawy wymiaru (nie wyższy od 250%) przez kwotę bazową, wynoszącą dla celów kapitału początkowego 1.220,89 zł (100% przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale kalendarzowym 1998 r.), a następnie wykazane okresy składkowe i nieskładkowe, mnożąc odpowiednio przez 1,3% (okresy składkowe) i 0,7% (okresy nieskładkowe) podstawy wymiaru. Do tak obliczonej części świadczenia dodaje się tzw. część socjalną wyliczoną proporcjonalnie do wieku wnioskodawcy, otrzymując w ten sposób wartość świadczenia emerytalnego. W oparciu o te zasady biegła sądowa z zakresu rachunkowości ustaliła wysokość kapitału początkowego i emerytury ubezpieczonej wskazując że wyliczenia te pokrywają się z wyliczeniami organu rentowego. Organ rentowy ustalając podstawę wymiaru kapitału początkowego, prawidłowo uwzględnił okresy składkowe i nieskładkowe do dnia 1 stycznia 1999 r. Biorąc pod uwagę wyżej cytowane przepisy, brak jest również podstaw do uwzględnienia w wysokości kapitału początkowego okresów składkowych i nieskładkowych przebytych po dniu 1 stycznia 1999 r. Również w prawidłowy sposób organ rentowy ustalił wysokość emerytury ubezpieczonej w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej z uwzględnieniem kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego obejmującego okresy podlegania ubezpieczeniom do dnia 31 grudnia 1998 r. i kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji.

Odnosząc się natomiast do stanowiska odwołującej, że pobierana przez nią emerytura jest niższa od pobieranej wcześniej renty z tytułu niezdolności do pracy to wskazać należy, że świadczenie emerytalne zostało przyznane na wniosek I. S. z dnia 25 września 2019 r., a następnie przeliczane w oparciu o kolejne wnioski. Wyłącznie w przypadku emerytury z urzędu, świadczenie to nie może być niższe od pobieranej dotychczas renty z tytułu niezdolności do pracy. Gwarancji takiej nie ma zaś przy emeryturze na wniosek. W sytuacji osób, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, a pobierają rentę z tytułu niezdolności do pracy, ustawa przewiduje wszczęcie postępowania z urzędu i zamianę renty na emeryturę z chwilą osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Przepis ten (art. 24a ust. 1 ustawy emerytalno- rentowej) koresponduje z art. 101a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura zgodnie z art. 24a lub 27a ustawy. Powołany przepis odnosi się do instytucji obligatoryjnego zamieniania rent z tytułu niezdolności do pracy na emeryturę po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego. Osiągnięcie wieku emerytalnego wiąże się zatem z ustaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i z ustaleniem z urzędu uprawnień emerytalnych. Z chwilą osiągnięcia wieku emerytalnego przez osobę pobierającą rentę, ZUS wydaje decyzję z urzędu i przyznaje ubezpieczonemu prawo do emerytury, albowiem z mocy przepisu dochodzi do zamiany jednego świadczenia na drugie. W przypadku kiedy emerytura jest niższa od dotychczas pobieranej renty, to wówczas świadczenie emerytalne zostaje podwyższone do tej kwoty. W niniejszej sprawie odwołująca wniosek o emeryturę złożyła w dniu 25 września 2019 r., a więc przed osiągnięciem wieku emerytalnego w dniu 20 października 2019 r. Świadczenie emerytalne zostało jej zatem przyznane na wniosek, a nie z urzędu w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. W takim zaś przypadku kwota świadczenia emerytalnego może być niższa od dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy i nie jest podwyższana do jej wysokości. Z tych też względów stanowisko organu rentowego zawarte w piśmie procesowym z dnia 31 sierpnia 2020 r. należy uznać za słuszne i zgodne z prawem.

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie I. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. z dnia 11 grudnia 2019 r., znak: (...)o czym orzekł w sentencji wyroku.

SSO Renata Gąsior